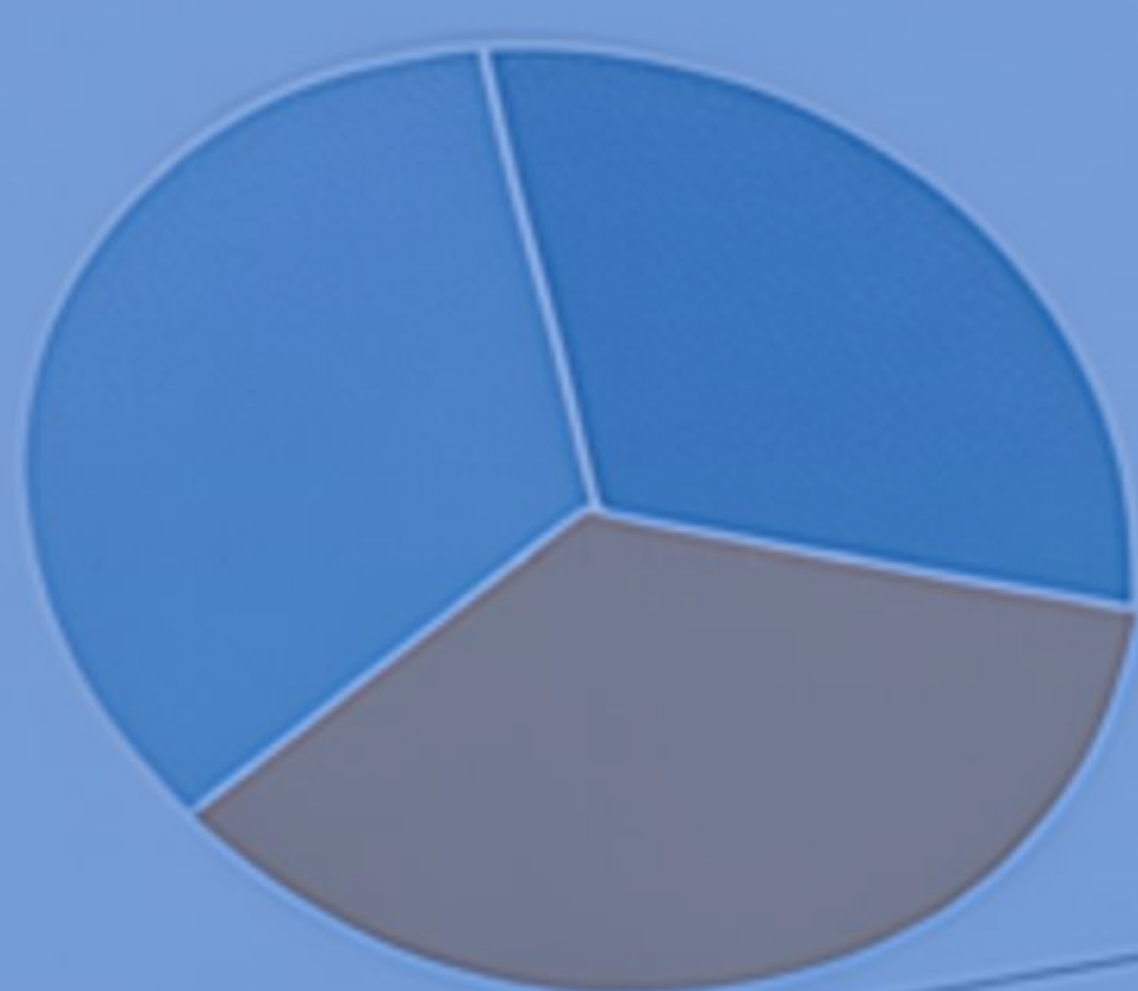

"Экономикалық зерттеулер институты" АҚ 2024 жылғы макроэкономикалық саясат бағыттары бойынша зерттеулерінің нәтижелеріне қысқаша шолу

"Экономикалық зерттеулер институты" АҚ 2024 жылғы макроэкономикалық саясат бағыттары бойынша зерттеулерінің нәтижелеріне қысқаша шолу

"Экономикалық зерттеулер институты" АҚ 2024 жылы мемлекеттік тапсырманы орындау шеңберінде "Модельдеу құралдарын дамыту мен жетілдірудің сыртқы және ішкі жағдайларын зерттеу арқылы Қазақстан Республикасының Әлеуметтік-экономикалық даму болжамын әзірлеуді талдамалық сүйемелдеу" тақырыбында зерттеу жүргізді. Бұл зерттеу Қазақстан Республикасында инфляцияны бақылау және тежеу жөніндегі шараларды іске асыру ахуалында тәжірибелік маңызға ие. Тұтыну бағаларының индексі (бұдан әрі – ТБИ) болжау үшін әртүрлі модельдерді пайдалану Қазақстан Республикасы Ұлттық экономика министрлігінің болжамды жұмысының сапасын жақсартуға және Қазақстандағы инфляциялық процестерге ден қою кезінде қабылданатын басқару шешімдерінің тиімділігін арттыруға мүмкіндік береді.

Осы зерттеу аясында ТБИ өсуінің себеп-салдарлық байланыстарына кешенді талдау жүргізу мақсатына қол жеткізілді. Сандық бағалау келесідей болды:

- көрші елдердің инфляциясының Қазақстандағы инфляцияға әсерін талдау;
- қысқа мерзімді шоктардың динамикасы мен себептерін, инфляцияға ең көп үлес қосатын ТБИ жекелеген компоненттерінің маусымдық ауытқуларын талдау;
- регрессиялық модельдерді қолдана отырып, ТБИ жекелеген компоненттерінің өзара әсерін талдау;
- инфляцияға әсерді талдау сұраныс пен ұсыныс факторларының арақатынасы;
- макроэкономикалық көзқарасты саясатты және инфляциялық процестерге тиімді ден қою шараларын қалыптастыру бойынша ұсыныстар әзірлеу.

Сонымен қатар, зерттеу аясында инфляция деңгейін қысқа мерзімді және орта мерзімді модельдеу жүргізілді, оның барысында келесі міндеттер орындалды:

- Python бағдарламалау тілін және қажетті пакеттерді, кітапханаларды пайдалана отырып, өткен айға ТБИ уақыт серияларын талдау және 2024 жылы инфляция деңгейін модельдеу;
- өткен жылдардағы ТБИ уақыт сериясын (алдыңғы айға) талдау және жалпы трендті, маусымдық компонентті және қысқа мерзімді шоктарды бөліп көрсете отырып, ТБИ деректерін декомпозициялау;
- 2024 жылы ТБИ болжау үшін AR, ARMA, ARIMA, SARIMA, VAR модельдерін уақыт қатарларының стационарлық шарттарын орындаумен жетілдіру;
- жоғарыда көрсетілген модельдер негізінде алдағы 12 айға ай сайынғы ТБИ (алдыңғы айға) болжау;
- алдағы 12 айға ай бойынша жылдық инфляцияны бағалау;
- Филлипс қисығын модельдеу негізінде орта мерзімді кезеңге (2025-2029 жж.) жыл соңындағы жылдық инфляция деңгейін болжамдау.

